

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2013r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie:	SSO Mirosław Krzysztof Derda SSR del. Aneta Ineza Sztukowska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2013 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.**

przeciwko M. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego M. B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Elku

z dnia 28 listopada 2012r., sygn. akt I C 264/12

uchyla zaskarżony wyrok ponad kwotę 12.300,00 zł (dwanaście tysięcy trzysta złotych) należności głównej oraz w całości odnośnie należności odsetkowych i przekazuje sprawę niniejszą we wskazanym powyżej zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Elku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za II – gą instancję.

Sygn. akt I. Ca. 81/13

UZASADNIENIE

Powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. wystąpił przeciwko M. B. z pozwem o zapłatę kwoty 24.340,43 zł wraz z odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- a) umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, liczonymi od kwoty 15.000,00 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty
- b) ustawowymi, liczonymi od kwoty 6.409,29 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty
- c) ustawowymi, liczonymi od kwoty 351,96 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty

d) ustawowymi, liczonymi od kwoty 2.579,18 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty.

Jednocześnie powód domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swe żądanie powód wskazał, iż na podstawie umowy z dnia 14.12.2010 r. nabył od Banku (...) S.A. w W. wierzytelność w stosunku do M. B. z tytułu umowy pożyczki w kwocie wskazanej w pozwie.

Nakazem zapłaty z dnia 29 listopada 2011 r. wydanym w postępowaniu upominawczym w sprawie VI Nc-e (...) Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie żądanie powoda uwzględnił w całości.

Od orzeczenia powyższego, w przepisany terminie, pozwany M. B. wniósł sprzeciw, zaskarżając je w całości i domagając się oddalenia powództwa.

Argumentując swe stanowisko w sprawie pozwany przyznał, iż łączyła go z poprzednikiem prawnym powoda umowa pożyczki. Argumentował jednak, że jeszcze przed scedowaniem wierzytelności z tytułu ww. umowy przez Bank (...) S.A. w W. na powoda, dokonywał na rzecz Banku wpłat tytułem spłaty pożyczki. Wpłaty te, zdaniem pozwanego, winny obniżyć wysokość jego zobowiązania, w szczególności z tytułu należności głównej (kapitału pożyczki).

Postanowieniem z dnia 09 stycznia 2012 r. wydanym w sprawie XVI Nc-e (...) Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu przez pozwanego M. B. i utratę mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym w dniu 29 listopada 2012 r. oraz sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Elku.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2012 r. w sprawie sygn. akt I. C. 264/12 Sąd Rejonowy w Elku zasądził od pozwanego M. B. na rzecz powoda (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. kwotę 24.340,43 zł wraz z odsetkami liczonymi w następujący sposób:

a) umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, liczonymi od kwoty 15.000,00 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty

b) ustawowymi, liczonymi od kwoty 6.409,29 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty

c) ustawowymi, liczonymi od kwoty 351,96 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty

d) ustawowymi, liczonymi od kwoty 2.579,18 zł od dnia 28.09.2011 r. do dnia zapłaty

oraz kwotę 2.742,94 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o ustalenie, iż pozwany M. B. mylnie zwany przez Sąd Rejonowy powodem) zaciągnął w dniu 13.06.2008 r. w Banku (...)P. S.A. 1 Oddział w E. pożyczkę w kwocie 15.000,00 zł, której to pożyczki nie spłacał terminowo, co stało się podstawą wypowiedzenia umowy pożyczki i wezwania pozwanego do zapłaty należności. Jako że pozwany do żądania tego nie zastosował się, Bank (...)P. S.A. 1 Oddział w E. wystawił przeciwko niemu bankowy tytuł egzekucyjny i – po zaopatrzeniu tegoż tytułu w sądową klauzulę wykonalności – zainicjował przeciwko pozwanemu postępowanie egzekucyjne, a następnie (w dniu 14.12.2011 r.) zbył wierzytelność tytułem tym objętą na rzecz powoda (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. informując o powyższej czynności pozwanego. Po zawarciu umowy cesji wierzytelności powód wezwał pozwanego do zapłaty; wezwanie to okazało się jednak bezskuteczne.

Dalej, Sąd Rejonowy ustalił, iż pozwany w zasadzie nie kwestionował zadłużenia wobec powoda, a jedynie podnosił, że dokonał wpłat, które powinny zmniejszyć jego zadłużenie z tytułu kapitału. Wpłaty te zostały przy tym – wedle ustaleń Sądu I instancji – poczynione w dniach: 12.08.2008 r. (1.300,00 zł), 13.01.2009 r. (700,00 zł) i 14.01.2009 r. (700,00 zł). Nie mogły one jednak, zdaniem tego Sądu, zmniejszyć zadłużenia pozwanego z tytułu kapitału,

gdyż – zgodnie z §7 ust. 4 umowy pożyczki łączącej pozwanego i Bank (...).P. S.A. 1 Oddział w E. – wpłaty zaliczane miały być na poczet należności w następującej kolejności: określonych w umowie kosztów Bank (...).P. S.A., prowizji i opłat, odsetek od zadłużenia przeterminowanego, odsetek zaległych, zadłużenia przeterminowanego z tytułu pożyczki, odsetek bieżących, zadłużenia z tytułu pożyczki. W taki też sposób – jak ustalił Sąd Rejonowy - Bank (...).P. S.A. wpłaty sygnalizowane przez pozwanego zarachował. Końcowo Sąd I instancji wskazał zaś, iż wobec wypowiedzenia pozwanemu umowy pożyczki przez Bank (...).P. S.A. po stronie pozwanego powstał obowiązek spłaty całości zadłużenia w ciągu 7 dni. Kwota odsetek od zadłużenia przeterminowanego została przy tym, w ocenie Sądu Rejonowego, przez powoda określona prawidłowo, w oparciu o reguły wskazane w §9 umowy pożyczki łączącej pozwanego i Bank (...).P. S.A.

Uwzględniając powyższy stan faktyczny (ustalony w oparciu o znajdujące się w aktach sprawy dokumenty) Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że dochodzone pozwem żądanie jest zasadne.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd ten wskazał art. 98 kpc, wskazując przy tym, iż zasądzone na rzecz powoda koszty odpowiadają spisowi złożonemu przez stronę powodową.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go częściowo, a mianowicie ponad kwotę 12.300,00 zł. Przedmiotowemu wyrokowi pozwany zarzucił przy tym:

- 1) rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o niepełny materiał procesowy wobec ujawnienia się nowych dowodów co do ustalonych przez Sąd I instancji okoliczności faktycznych
- 2) bezpodstawne uznanie przez Sąd I instancji za prawidłowe dokonanych przez powoda wyliczeń w zakresie wielkości dochodzonych od pozwanego należności, w związku z błędnym zastosowaniem do tych wyliczeń czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

W uzasadnieniu powyższych zarzutów pozwany wskazał, iż – już po wydaniu zaskarżonego wyroku – odnalazł dokument w postaci zawiadomienia o zmianie oprocentowania z dnia 26.02.2009 r., sygnowany przez pierwotnego wierzyciela (Bank (...).P. S.A.), z którego to dokumentu wynika, że wysokość zadłużenia pozwanego z tytułu kapitału wynosi 12.288,71 zł. W nawiązaniu do powyższego dokumentu pozwany powoływał się na nieścisłości pomiędzy umową cesji wierzytelności zawartą pomiędzy pierwotnym wierzycielem (Bank (...).P. S.A.) i powodem a rzeczywistym stanem rzeczy. Jak wskazał bowiem pozwany, w umowie cesji wierzytelności, jako wysokość kapitału wskazano kwotę 15.000,00 zł podczas gdy z przywołanego w apelacji dokumentu wynika, iż nie mogła ona być wyższa niż 12.288,71 zł. Dalej, pozwany podniósł, iż w umowie cesji wierzytelności mowa jest o odsetkach w wysokości 5.743,53 zł i kosztach w wysokości 115,84 zł, podczas gdy w pozwie (i zaskarżonym wyroku) pojawiły się już kwoty odmienne tj. odpowiednio 6.409,29 zł (odsetki) i 351,96 zł (koszty). Pozwany podkreślił przy tym, że w piśmie skierowanym do Sądu powód nie był w stanie podać w sposób precyzyjny sposobu naliczenia tych kwot, stwierdzając jedynie ogólnikowo, że „kwoty te zostały naliczone przez bank”. Końcowo zaś pozwany podniósł, że zupełnie bezpodstawnie powód domaga się zasądzenia odsetek według zmiennej stopy procentowej obowiązującej w Banku (...).P. S.A. stanowiącej czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP i odsetek karnych liczonych w analogiczny sposób, zwłaszcza że czyni to w odniesieniu do całkowitej kwoty kapitału pożyczki (15.000,00 zł), a zatem sumy zawyżonej.

W świetle powyższego pozwany domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Elku do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. domagał się jej oddalenia i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Argumentując swe stanowisko w sprawie powód wskazał, iż wszystkie twierdzenia i zarzuty apelacji jako spóźnione winny zostać oddalone. Ustosunkowując się zaś merytorycznie do treści apelacji wyjaśnił, że kwota 12.288,71 zł wskazana w dokumencie załączonym przez pozwanego do apelacji nie stanowi kwoty rzeczywistego zadłużenia, a

jedynie harmonogram spłaty pożyczki. Odnośnie odsetek za opóźnienie powód wskazał, iż ich wysokość wyliczona została w oparciu o zapisy §6 i §9 umowy pożyczki łączącej pozwanego i wierzyciela pierwotnego ((Bank (...).P. S.A.), zaś odnośnie wpłat dokonanych przez pozwanego na poczet spłaty pożyczki – przychylił się do stanowiska Sądu I instancji zaprezentowanego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, iż zostały one zaliczone w pierwszej kolejności na prowizje i opłaty, odsetki od zadłużenia przeterminowanego, odsetki zaległe, zadłużenie przeterminowane z tytułu pożyczki, odsetki bieżące, zadłużenie z tytułu pożyczki.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja, jako usprawiedliwiona, zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 386§4 kpc sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania m.in. w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji: 1) rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; 2) zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; 3) pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; 4) rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie; 5) nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych, czy prawnych rzutuujących na zasadność roszczenia powoda (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie sygn. akt III SZ 3/12, opublikowane w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...) i orzecznictwo Sądu Najwyższego w uzasadnieniu tego postanowienia przywołane).

W niniejszej sprawie, już na etapie postępowania przed Sądem I instancji, pozwany zgłaszał zarzuty przeciwko żądaniu pozwu dotyczące tak wysokości zadłużenia z tytułu należności głównej (kapitału pożyczki) jak i wysokości zadłużenia z tytułu należności akcesoryjnych (odsetek i kosztów postępowania). Zarzuty te uznać przy tym należało za istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia. Zwrócić bowiem należy uwagę, że roszczenie pozwu w sprawie niniejszej powód wywodził po pierwsze z umowy cesji wierzytelności jaką zawarł z pierwotnym wierzycielem pozwanego, a po drugie – z umowy pożyczki, jakiej pierwotny wierzyciel pozwanego pozwanemu udzielił. Z treści art. 509§1 kc wynika zaś, iż wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby to się ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. O ważnej i skutecznej umowie cesji wierzytelności można zatem mówić (co do zasady) wówczas gdy dotyczy ona wierzytelności już istniejącej (pod pewnymi warunkami również wierzytelności przyszłej) i gdy powyższa czynność prawna nie sprzeciwia się obowiązującym przepisom, umowie łączącej dłużnika i zbywcę wierzytelności lub właściwości zobowiązania, z którego wierzytelność będąca przedmiotem przelewu wynika. Podkreślić przy tym należy, że w wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Wierzytelność przechodzi na nabywcę w takim stanie, w jakim była w chwili zawarcia umowy o przelew, a zatem ze wszystkimi związanymi z nią prawami i brakami (por. w tym zakresie: G. Bieniek (red:) „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania.”, Tom 1, Warszawa 2003 r., s. 586, J. Mojak: „Obrót wierzytelnościami”, Warszawa 2001, s. 68-69).

Skoro zatem pozwany podnosił, że zakres jego zobowiązania stanowiącego przedmiot umowy cesji zawartej przez powoda i pierwotnego wierzyciela pozwanego jest inny (mniejszy) aniżeli wynikało to z twierdzeń powoda, to kwestię tę zbadać należało. Odnotować przy tym wypada, że zarzuty pozwanego w omawianym zakresie nie były gołosłowne, lecz poparte dokumentami w postaci dowodów wpłat na kwoty: 1.300,00 zł, 700,00 zł i 700,00 zł (k. 14. 80-82) i zawiadomienia o zmianie oprocentowania z dnia 26.03.2009 r., określającego wysokość całkowitego zadłużenia pozwanego na datę 28.03.2009 r. (11.900,29 zł), obejmującą zarówno kapitał główny jak i odsetki (k. 15). W ocenie Sądu Okręgowego zarzutów tych Sąd I instancji nie rozważył. Trudno bowiem za rozważenie zarzutu dotyczącego się wysokości zadłużenia pozwanego z tytułu należności głównej (kapitału pożyczki) uznać konstatację Sądu Rejonowego wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż „z §7 ust. 4 umowy pożyczki łączącej pozwanego z Bankiem (...).P. S.A. wynika, iż wpłaty zaliczane są na poczet należności w następującej kolejności: określone w umowie koszty (...).P. S.A., prowizje i opłaty, odsetki od zadłużenia przeterminowanego, odsetki zaległe, zadłużenie przeterminowane z tytułu pożyczki, odsetki bieżące, zadłużenie z tytułu pożyczki. Bank dokonał rozliczenia wpłat i ich zaksięgowania”.

Otóż, z żadnego dowodu znajdującego się w aktach sprawy niniejszej nie wynika, czy pierwotny wierzyciel pozwanego (Bank (...)P. S.A.) zaksięgował poszczególne wpłaty przywołane przez pozwanego, a jeżeli tak, to w jaki sposób – w szczególności czy nastąpiło to zgodnie z zasadami określonymi w przywołanym przez Sąd Rejonowy §7 ust. 4 umowy pożyczki i czy wpłynęło to na kwotę kapitału pożyczki pozostałego do spłaty. Ustalenia Sądu I instancji w omawianym zakresie uznać zatem należało za całkowicie dowolne. Dodać zaś godzi się, że ustaleń takich Sąd ten mógł dokonać. Strona powodowa zgłosiła bowiem wniosek o zobowiązanie pierwotnego wierzyciela pozwanego (Bank (...)P. S.A.) do wskazania czy dokonywał on potrąceń ze środków pieniężnych na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym nr (...) i ile wynosi ostateczna kwota zadłużenia pozwanego (vide: pismo z dnia 18.04.2012 r. k. 85-89) i choć odpowiedź tego wierzyciela była ogólnikowa, to dawała podstawy do przyjęcia, że spłata pożyczki z ww. rachunku następowała (vide: pismo z dnia 21.05.2012 r.). W tej sytuacji należało zwrócić się do pierwotnego wierzyciela pozwanego o uszczegółowienie informacji poprzez wskazanie jakie kwoty, tytułem zwrotu pożyczki zaciągniętej przez pozwanego w dniu 13.06.2008 r., na rachunek tego wierzyciela wpłynęły i jak zostały przez niego zarachowane. Powyższe pozwoliłoby na jednoznaczne rozstrzygnięcie zarzutów pozwanego dotyczących wysokości jego zobowiązania z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki, w tym w szczególności z tytułu należności głównej (kapitału pożyczki). Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że nierozważenie powyższych zarzutów miało niebagatelny wpływ na ocenę żądania pozwu w zakresie roszczenia odsetkowego. Powód żądał bowiem odsetek od całego kapitału pożyczki (15.000,00 zł). W sytuacji gdyby wpłaty sygnalizowane (i udowodnione przez pozwanego) okazały się zaliczone przez wierzyciela pierwotnego (Bank (...)P. S.A.) również na spłatę kapitału, ewentualne roszczenie odsetkowe – co oczywiste – od kwoty całego kapitału pożyczki naliczane być by nie mogło. Marginalnie wskazać w tym miejscu wypada, że załączone przez pozwanego do sprzeciwu zawiadomienie o zmianie oprocentowania z dnia 26.03.2009 r. daje podstawy do przyjęcia, iż kwota kapitału pożyczki pozostałego w tejże dacie do spłaty była niższa aniżeli 15.000,00 zł. W zawiadomieniu tym określono bowiem wysokość całkowitego zadłużenia pozwanego na datę 28.03.2009 r. (11.900,29 zł), obejmującą zarówno kapitał główny jak i odsetki –na co jednoznacznie wskazuje tabela uszczegóławiająca zadłużenie (k. 15).

Skoro zaś Sąd Rejonowy nie rozważył zarzutów pozwanego dotyczących wysokości jego zobowiązania względem powoda (a zatem rzutujących na zasadność roszczenia powoda), to uznać należało, że nie rozpoznał istoty sprawy. O zasadności tych zarzutów – po zasięgnięciu stosownej informacji od pierwotnego wierzyciela pozwanego – Sąd II instancji mógłby wprawdzie rozstrzygnąć sam, ale równoznaczne byłoby to z czynieniem podstawowych ustaleń faktycznych w sprawie, co w sposób oczywisty naruszałoby zasadę bezpośredniości i instancyjności. Takiej sytuacji zaaprobować zaś nie można (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie sygn. akt III AUa 753/12 opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 października 2012 r. w sprawie sygn. akt I A.Ca. 473/12 opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 października 2012 r. w sprawie sygn. akt III. A.Ua. (...) opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...)).

Uwzględniając wszystko powyższe, z mocy art. 386§4 kpc, orzeczono jak w sentencji, pozostawiając w myśl art. 108 § 2 k.p.c. Sądowi rozpoznającemu ponownie sprawę rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy winien uzupełnić postępowanie dowodowe (stosownie do wniosków strony powodowej zgłoszonych na etapie postępowania pierwszo instancyjnego) i zwrócić się do pierwotnego wierzyciela pozwanego (Banku (...)P. S.A.) o udzielenie wyczerpującej informacji odnośnie tego, jakie kwoty na rachunek tego wierzyciela wpłynęły tytułem zwrotu pożyczki udzielonej pozwanemu 13.06.2008 r. nr (...) - (...) (stanowiącej następnie przedmiot umowy cesji wierzytelności z dnia 14.12.2010 r.) oraz jak te kwoty zostały przez wierzyciela pierwotnego zarachowane (w szczególności czy i w jakiej części zarachowano je na poczet należności głównej – kapitału pożyczki), przy czym dla ułatwienia wraz z wezwaniem do udzielenia informacji przesłać można pierwotnemu wierzycielowi kopie pokwitowań wpłat przedstawionych przez pozwanego (k. 80-82). Jednocześnie, ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Rejonowy winien przeanalizować roszczenie odsetkowe zgłoszone przez powoda w kontekście zapisów §6 i §9, w szczególności czy zachodzą podstawy do obliczania tych odsetek w oparciu o wielokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. W zależności od wyników uzupełnionego postępowania

dowodowego Sąd Rejonowy wyda rozstrzygnięcie uwzględniające powództwo (w części przekazanej temu Sądowi do rozstrzygnięcia) lub też powództwo to oddalające.